

Dr hab. Urszula Janik- Lipińska, prof. UMFC  
 Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina  
 Ul. Okólnik 2, WARSZAWA

Warszawa, 15.01.2024r

W sprawie nadania stopnia doktora mgr Natalii Jarząbek.

### **Rada do Spraw Dyscypliny- Sztuki Muzyczne**

### **Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

W związku z powierzeniem mi funkcji recenzenta w sprawie nadania stopnia doktora mgr Natalii Jarząbek, przez Radę do Spraw Dyscypliny-Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Uchwałą nr 33/2023 z dnia 27 października 2023 roku, przekazuję swoją opinię .

Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2020 poz. 85) art. 190 ust.2.

Ocena pracy doktorskiej Pani mgr Natalii Jarząbek, zatytułowanej **„Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku”**

Praca doktorska Pani mgr Natalii Jarząbek ,zatytułowana **„Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku”**, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym CD i opisu dzieła artystycznego, stanowiących łącznie rozprawę pod wspomnianym tytułem.

**Dzieło artystyczne** obejmuje prezentację następujących utworów:

- 1.Natalia Jarząbek (Polska)- *Infinity* (2023)
- 2.Pablo Martinez Teutli (Meksyk)- *Promise of Wind* (2020)
- 3.Paweł Siek (Polska)-*Cathedrale Electronique* (2020)
- 4.Adam Porębski (Polska)- *Flute Diving* (2020)
- 5.Jailton De Oliveira (Brazylia)- *Floating Landscapes* (2020)
- 6.Leszek Hefi Wiśniowski(Polska) -*Blues for N.*(2020)

7. Natalia Jarząbek (Polska)- *Windspire* (2020)
8. Marcel Chyrzyński (Polska)- *Haiku no. 3 for flute solo* (2018)
9. Ilio Volante (Włochy)- , (2018)
10. Zoran Novčić (Chorwacja)- *Fish in Aquarium* (2017)
11. Ian Clarke (Wielka Brytania)- *The Great Train Race* (2017)
13. Istvan Matuz (Węgry)- *Studium 1/974* (1974) (fragment w transkrypcji na glissando headjoint)

Natalii Jarząbek towarzyszą na fortepianie :

Dominika Grzybacz ( w utworach *Windspire*, *La Musica delle forme*, *Fish in Aquarium* )

Domonika Peszko (w utworze *Promise of Wind* )

Paweł Siek (w utworze *Cathedrale Electronique* )

**Realizatorem** nagrania jest **Paweł Łyżwa**. Nagrania zostały zrealizowane w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha (13.07.2020) oraz w Sali Koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej II st. im. W.Żeleńskiego w Krakowie.

Zgromadzone w Dziele Artystycznym utwory, choć pochodzą od twórców z wielu kręgów kulturowych, łączy wspólny mianownik, którym jest użycie oddechu permanentnego. Niektóre z nich pisane są jako etiudy doskonalące tę technikę (np. *Floating Landscapes* ), inne wykorzystują oddech permanentny dla poszerzenia możliwości wyrazowych i odpowiedniego frazowania (np. *The Great Train Race*). Część utworów bazuje na oddechu permanentnym jako czynniku formotwórczym i kreującym rzeczywistość muzyczną (np. *Promise of Wind*, *Fish in Aquarium*, *Flute Diving* )

Oddech permanentny jawi się w Dziele Artystycznym jako uniwersalny środek wzmacniający wyraz artystyczny utworu, bez względu na stosowaną stylistykę czy nowoczesne techniki kompozytorskie. Natalia Jarząbek w mistrzowski sposób stosuje tę technikę, udowadniając, że możliwości wykonawcze fletu, instrumentu dętego bazującego na oddechu wykonawcy, są niemalże nieograniczone. Infinity.

Ważnym aspektem prezentowanych przez Doktorantkę utworów jest ich nowatorstwo i odkrywczość. Wiele dzieł nagranych jako Dzieło artystyczne ma swoją premierę. Prawie każde, z racji użycia oddechu permanentnego, poszerza dotychczasowe horyzonty wykonawcze, ułatwiając logiczne frazowanie przy jednoczesnym stosowaniu nowoczesnych technik wykonawczych, takich jak *glissando*, *multifony*, *tryle kolorystyczne* czy *jednoczesne śpiewanie z graniem*. Warto zauważyć, że poprzez zamówienia

kompozytorskie, a później doskonale nagranie takiego zestawu utworów, Doktorantka wyraźnie poszerzyła kanon literatury fletowej i rozbudziła chęć dalszej eksploracji możliwości wykonawczych tego instrumentu.

Nie sposób opisać tutaj wszystkich walorów nagrania Pani Natalii Jarząbek. Pragnę wskazać kilka przykładów, które szczególnie zwróciły moją uwagę.

*Infinity*, utwór autorstwa Doktorantki, a jednocześnie tytuł jej projektu dotyczącego oddechu permanentnego, doskonale oddaje znaczenie tytułowego słowa. „Nieskończoność, byt nieograniczony” Autorka sama pisze, że „Utwór *Infinity* jest krótkim muzycznym podsumowaniem doświadczeń zdobytych podczas badań nad oddechem permanentnym(...)” Wykonanie Natalii Jarząbek budzi podejrzenia, że oddech nie jest fleciście w ogóle potrzebny! Długie, pięknie brzmiące dźwięki nie zdradzają miejsca pobrania oddechu, również artykulacja staccato nie zmienia się ani przez moment, a szybkie pochody szesnastkowe brzmią, jakby flecista mógł grać w nieskończoność...*Infinity* to doskonały utwór do prezentacji techniki oddechu permanentnego.

W *Promise of Wind* (Pablo Martinez Teutli) zachwyciłam się piękną artykulacją *frullato*, nakładającą się na nisko brzmiącą partię fortepianu, doskonale wykonane efekty specjalne, wspaniałą wirtuozerią w miejscach figuracyjnych oraz klarowną intonacją, zwłaszcza w wysokim rejestrze kontrolowanym kontrapunktem fortepianu.

*Floating Landscapes* (Jailton De Oliveira) zwróciło moją uwagę pięknym brzmieniem i wysublimowaną zmianą barw. Uzupełnieniem wrażeń dźwiękowych była bardzo dobra dynamika, zróżnicowana przez niewielkie lecz konsekwentne zmiany. Jest to niewątpliwie bardzo mocna strona sztuki wykonawczej Natalii Jarząbek.

Nieco inny charakter kompozycji *Blues for N.* (Leszek Hefi Wiśniowski) pokazał wszechstronne zdolności doktorantki. Swingujący charakter, szesnastki pełne lekkości i wirtuozerii, naturalnie brzmiąca gra z jednoczesnym śpiewem to tylko niektóre atrybuty wykonawcze Natalii Jarząbek. Na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowe brzmienie i barwa fletu bezpośrednio po zastosowaniu techniki ze śpiewem.(ok 0’31’’)

### **Opis Dzieła artystycznego**

Opis Dzieła artystycznego składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia, bibliografii, dodatku o kompozytorach, spisu przykładów, źródła ilustracji i przypisów.

Dysertacja w logiczny sposób przeprowadza czytelnika przez historię oddechu permanentnego w grze na flecie (**Rozdział I**) i metodologię oddychania permanentnego dla flecisty (**Rozdział II**). Opis

możliwości zastosowania oddechu permanentnego w różnych epokach i stylach muzycznych wyraźnie poszerza horyzonty dotyczące wykonawstwa fletowego (**Rozdział III**).

Najważniejszy z punktu widzenia tematu pracy jest **Rozdział IV**, traktujący o oddechu permanentnym jako środku wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku. Autorka dzieli ten rozdział na dwie części, opisując w pierwszej kolejności utwory historyczne, a następnie współcześnie napisane, dedykowane projektowi autorskiemu **Infinity**.

Autorka opisuje genezę powstania każdego z nagranych utworów, zamierzenia kompozytorów i inspiracje twórcze. Przeprowadza krótką analizę, zwłaszcza pod kątem użytych środków kompozytorskich i zamierzonego efektu artystycznego. W tym celu zamieszcza krótkie przykłady nutowe z kluczowymi frazami obrazującymi zamierzenia kompozytora. W każdym też utworze wskazuje, w jaki sposób oddech permanentny funkcjonuje jako środek wyrazu artystycznego.

Wyczerpujący opis stosowanych środków wyrazu w oparciu o oddech permanentny, logiczna konstrukcja wszystkich analiz oraz przejrzysty język stanowią o wyjątkowej wartości niniejszej rozprawy.

**Rozdział V** to historia projektu *Infinity- oddech permanentny*. Miał on na celu odkrywanie potencjału techniki oddychania permanentnego, opracowanie transkrypcji utworów oraz podjęcie z kompozytorami pierwszych rozmów na temat nowych utworów z wykorzystaniem tej techniki. W ramach projektu została też opracowana metodologia nauczania oddechu permanentnego. Efektem tych działań było wydanie podręcznika *Infinity* autorstwa doktorantki i prof. Barbary Świątek- Żelaznej, promotora niniejszej rozprawy doktorskiej. Dysertacja jest rozwinięciem poszukiwań autorki, komplementarna z projektem *Infinity*.

Podsumowaniem całości rozprawy jest **Zakończenie**, które wykazuje podstawowe walory stosowania techniki oddechu permanentnego:

- możliwość wykonywania długich fraz,
- swoboda wykonawcza,
- płynność przechodzenia pomiędzy współczesnymi technikami gry,
- uzyskanie niekonwencjonalnych barw brzmienia,
- zwiększenie świadomości współpracy z pianistą i możliwości płynnej reakcji na inspiracje podczas wspólnej improwizacji,
- zwiększenie świadomości stosowania oddechu przeponowo-żebrowego oraz pracy poszczególnych elementów warsztatu wykonawczego.

Autorka uzupełnia opis Dzieła artystycznego zbiorem notek **O kompozytorach**, **Bibliografią**, **Spisem przykładów nutowych**, spisem **Źródeł ilustracji**, **Przypisami** oraz **Podziękowaniami**.

Niezwyczajnie cenny jest **Dodatek nutowy**, który zawiera materiał muzyczny nagranych utworów.

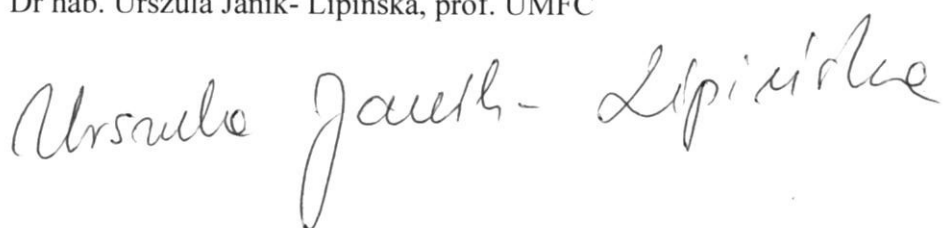
### **Konkluzja.**

**Praca doktorska** mgr Natalii Jarząbek jest dokonaniem nowatorskim i oryginalnym, spełniającym najwyższe standardy od strony artystycznej, naukowej i edytorskiej. Doktorantka wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych, kreatywnością w konstrukcji i wykonaniu Dzieła artystycznego oraz swobodą i logiką w budowaniu wypowiedzi. Strona edytorska nagrań i dysertacji również nie budzi zastrzeżeń.

Praca doktorska w postaci dzieła artystycznego i jego opisu, przygotowana i przedstawiona przez panią mgr Natalię Jarząbek stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje odpowiednią wiedzę teoretyczną i umiejętności w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Praca wnosi niezaprzeczalny wkład w rozwój kultury polskiej i spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)

Pracę doktorską przyjmuję bez zastrzeżeń.

Dr hab. Urszula Janik- Lipińska, prof. UMFC



## WNIOSEK O WYROŻNIENIE

pracy doktorskiej Pani mgr Natalii Jarząbek, zatytułowanej

***„Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku”***

**Praca doktorska** mgr Natalii Jarząbek jest dokonaniem nowatorskim i oryginalnym, spełniającym najwyższe standardy od strony artystycznej, naukowej i edytorskiej. Doktorantka wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych, kreatywnością w konstrukcji i wykonaniu Dzieła artystycznego oraz swobodą i logiką w budowaniu wypowiedzi. Strona edytorska nagrań i dysertacji również nie budzi zastrzeżeń.

Temat poruszony przez autorkę jest unikalny. Wszystkie informacje dotyczące techniki oddychania permanentnego zgromadzone w rozprawie, sposoby ich stosowania i co najważniejsze ,wykazanie bezpośredniego wpływu na kształtowanie środków wyrazu , to jedyne takie kompendium w skali światowej. Wzbogacenie literatury fletowej o nowe dzieła z zamówień kompozytorskich Autorki to kolejny, niezaprzeczalny atut pracy. Dlatego wnoszę o wyróżnienie pracy doktorskiej Pani mgr Natalii Jarząbek, zatytułowanej

***„Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku”***

Z poważaniem,

Urszula Janik- Lipińska

